

INDEKS TRANSPARENTNOSTI LOKALNE SAMOUPRAVE LTI 2021 LOCAL TRANSPARENCY INDEX

14. jun 2021.

○ istraživanju

- LTI je osmislila Transparentnost Srbija i prvi put ga primenila 2015.g.
  - LTI meri dostignuća opština i gradova na osnovu unapred postavljenih kriterijuma
  - LTI prati informacije sa sajtova, dostupne u prostorijama JLS, dobijene na osnovu zahteva za pristup informacijama i informacije dobijene od drugih relevantnih tela (Poverenik za informacije od javnog značaja, Agencija za sprečavanje korupcije)
  - Svi rezultati se verifikuju dvokružno
  - Važno je napomenuti da **loši rezultati u nekim kategorijama ne moraju nužno značiti i da je korupcija raširena** u tim oblastima. Slično tome, **dobri rezultati nikako ne garantuju da nema korupcije**. Transparentnost je samo mehanizam za lakše otkrivanje ili sprečavanje korupcije

○ istraživanju

- Sprovedeno uz podršku USAID; Planirano je da se progres meri četiri uzastopne godine 2019 - 2022
- Ocene zasnovane na 95 indikatora, krajnja ocena (indeks) može biti u rasponu od 0 do 100 poena
- 81 indikator iz 8 oblasti: “Skupština i veće”, “Budžet”, “JLS i građani”, “Slobodan pristup informacijama”, “Javne nabavke”, “Informator o radu”, “Javna preduzeća i ustanove” i “Javne rasprave”, 14 indikatora u kategoriji “ostalo”.
- Nekoliko indikatora je modifikovano, testiran je uticaj na rezultat – očekivan prosečan rast rezultata od 3.8
- LTI je presek stanja u trenutku prikupljanja podataka (ili verifikacije)

LTI 2021 - ključni nalazi

- Prosečan LTI rezultat **poboljšan je sa 40** (prosek i u 2015 i u 2019) i **46 (u 2020) na 48** (od mogućih 100). To je, ipak, i **dalje nizak učinak**.
- Ohrabrujuće: **Skoro dve trećine (59%)** opština su **poboljšale svoje rezultate**, 37% je zabeležilo pad
- **20 od 145 JLS** ima LTI iznad 60 (prošle godine ih je bilo 13), devet više od 70 i jedna je stigla do 90
- Ne postoji **politika** povećanja transparentnosti koja se primenjuje u **celoj zemlji**, ali posvećeni službenici JLS mogu doprineti **značajnom povećanju transparentnosti**.
- Značajni i kontinuirani naponi potrebni za poboljšanje i održavanje transparentnosti čak i među najboljim akterima.
- **Negativan uticaj pandemije** na prosečan rezultat mogao bi biti i **šest bodova**.

Opšta zapažanja

- **145 JLS je rangirano**, 25 gradskih opština je ocenjeno, ali ne i rangirano, s obzirom na to da nemaju iste nadležnosti kao opštine
- Učinak JLSG se kreće **između 21 i 90** (od 100) / u LTI 2020, bilo je 18 - 83
- 69 JLS ima učinak jednak ili viši od proseka, dok je 9 ostvarilo 70 ili više poena.

Rezultat/godina	2015	2017*	2019	2020	2021
max	74	67	67	83	90
min	11	11	12	18	21

Najbolje i najlošije ocenjene JLS

- Najbolje ocenjene JLS:

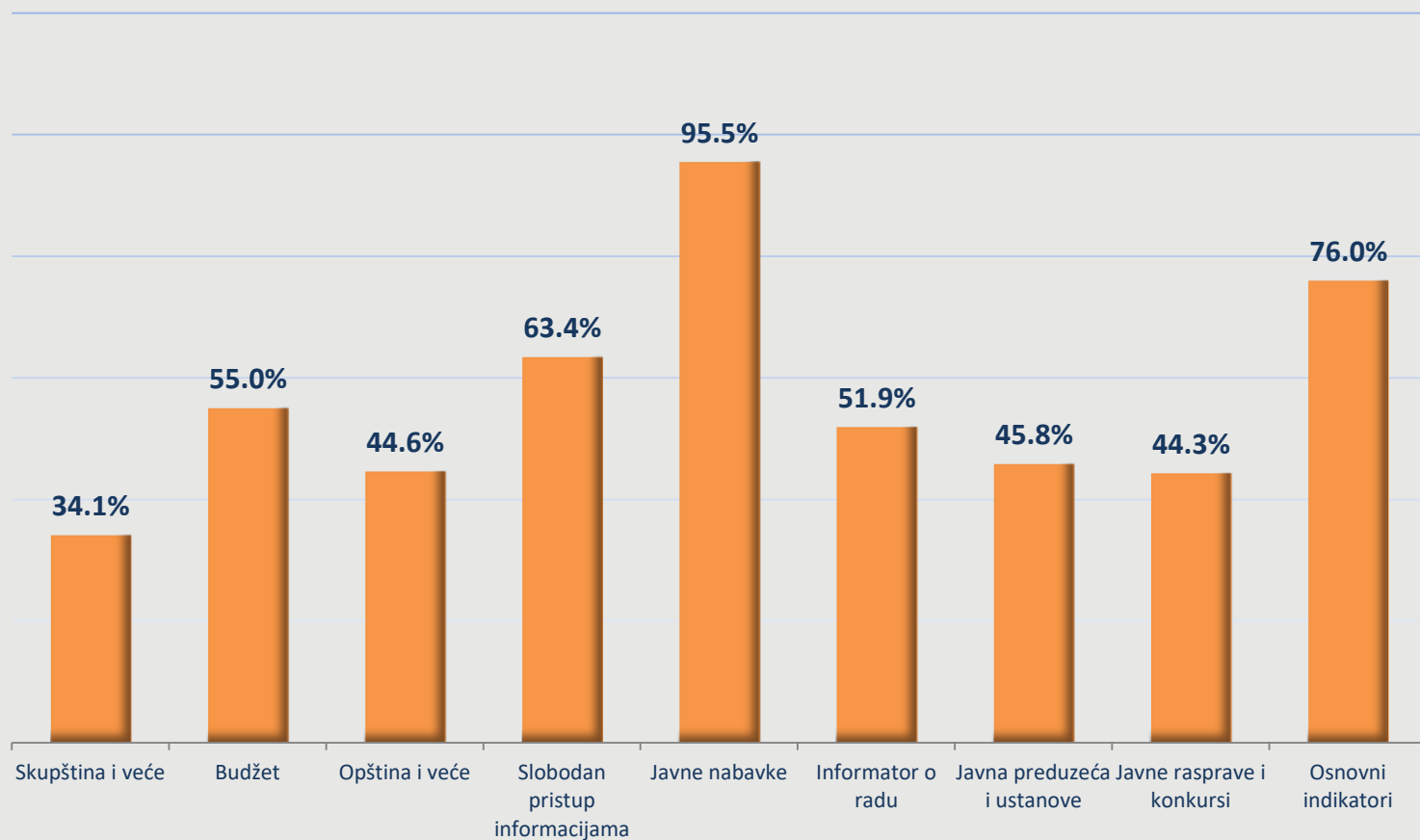
- Bečej 90 (u 2020 - 83)
- Sombor 88 (80)
- Kanjiža 83 (77)
- Novi Pazar 78 (82)
- Leskovac 75 (75)
- Vranje 75 (73)
- Sokobanja 75 (68)

- Najlošije ocenjene JLS:

- Preševo 21 (u 2020 - 23)
- Bujanovac 21 (34)
- Jagodina 23 (21)
- Svilajnac 23 (22)
- Bogatić 28 (31)
- Merošina 29 (24)

Pojedinačni nalazi

- *Procenat uspeha 145 JLS po oblastima*

Pojedinačni nalazi

- Neki primeri dobre prakse opstaju više godina, **neki su usvojeni i primenjeni od strane drugih JLS;**
- S druge strane, **većina loših praksi i dalje je prisutna.** Tu spadaju:
  - nedovoljne budžetske informacije (u ovom istraživanju verovatno uticalo sporo funkcionisanje lokalne administracije usled mera pandemije)
  - nedostatak informacija o postupku **donošenja odluka;**
  - nedostatak informacija o korišćenju opštinske imovine;
  - nedovoljno informacija o podeli novca na konkursima i sprovođenju projekata za koje je dat novac.

Pojedinačni nalazi

- Kao i u prethodnom istraživanju, **najbolje rezultate opštine i gradovi imaju u oblasti javnih nabavki**. Određene situacije u ovoj oblasti izazivaju zabrinutost da bi se 2022. mogli očekivati niži rezultati
- S druge strane, **objavljivanje i ažuriranje informatora o radu** bilo je ozbiljan izazov **za JLS – više od 50 %** nije ih redovno ažuriralo. Mere pandemije mogle su imati uticaja na ovaj indikator.
- Veliki **problem za transparentnost su informacije o radu skupštine i veća**. Još veći problem **su lokalna javna preduzeća (JP) i ustanove (JU)**. Neki napredak u ovoj oblasti je uočen, ali je ukupan rezultat i dalje loš.
- Skoro deceniju nakon što je objavljivanje informacija na veb sjatovima JP postalo obavezno, 20% JP iz uzorka još nema svoje sajtove.

Pojedinačni nalazi

- **Pandemijske mere su uticale na javne rasprave - od 72% u 2020. pad na 54% JLS u 2021. godini koje su objavile informacije o nekima raspravama održanim tokom poslednjih 12 meseci.**
- Ove godine smo razdvojili indikatore za objavljivanje informacija o raspodeli opštinskih sredstava za medije i projekte OCD. To je pokazalo da se konkursi objavljuju u više od 75% JLS, rezultati konkursa u 50%, a izveštaji o realizaciji projekta u samo 5% slučajeva.
- U 15% JLS korisnik usluga može da prati tok (status) predmeta na sajtu (blago povećanje u odnosu na 11% u 2020).

Pojedinačni nalazi

- **Dnevni red naredne sednice skupštine nije vidljiv u više od polovine JLS.** Samo polovina onih koja je objavila dnevni red objavila je i nacrt dokumenata o kojima će se raspravljati.
- Još manji broj JLS objavljuje informacije o sednicama veća – dnevni red je objavljen samo u 18% slučajeva.
- Odluke **gradskog / opštinskog veća** dostupne su u 14% lokalnih samouprava, a skupštinske u oko 30% slučajeva.

Uticaj pandemije na transparentnost

Neki mehanizmi ili postupci privremeno su promenjeni, otkazani ili ukinuti zbog zdravstvenih protokola (na primer - uslužni centri/šalter sale u nekim opštinama nisu radili, nisu organizovane fizičke javne rasprave, nije bilo sastanaka gradonačelnika i građana, itd.)

Indirektne posledice - zaposleni rade od kuće ili su na bolovanju: teško je ažurirati sajtove ili informatore o radu, prikupljati informacije kako bi se odgovorilo na FOI zahteve ili redovno objavljivati određene dokumente na sajtovima JLS

Indikator „pokriveni kupac“ upotrebljen je da se odrede troškovi antivirusnih mera ili makar kategorije troškova – za 112 JLS iznosio je oko 500 miliona dinara (prosečno 4.550.000 po JLS). Kategorije: medicinske potrepštine i zaštitna oprema; kompjuterska oprema; sredstva za dezinfekciju; poklon paketi za građane.

Negativan uticaj pandemijskih mera na prosečan rezultat - 6 poena

Najbolji učinak JLS po indikatorima

- Osam indikatora u kojima je više od 95% JLS ostvarilo pozitivan rezultat:
  - objavljivanje prostora planova
  - broj zaposlenih u lokalnoj upravi
  - Informacije o radnom vremenu JLS
  - dva indikatora koja se odnose na javne nabavke
  - na sajtu dostupne informacije o tome kako podneti FOI zahtev
  - gradonačelnik podneo prijavu o imovini Agenciji za sprečavanje korupcije
  - redovno objavljuju pozive za zakup imovine u vlasništvu JLS
- **Imajući u vidu mere pandemije, dobar rezultat** u obezbeđivanu traženih informacija (odgovor na zahtev za pristup) “**misterioznom kupcu**” (78%, što je pad u odnosu na 84% u 2020.)

Najnetransparentnije oblasti

- Ni jedna od opština nije ispunila standarde transparentnosti u sledećem:
  - Da li su na sajtu objavljeni podaci kako su pojedinačno i poimenice odbornici glasali?
- Tri indikatora za koje je manje od 3% JLS ostvarilo pozitivan rezultat:
  - Da li se na sajtu objavljuju izveštaji o zakupu (komercijalni prostor, poljoprivredno zemljište - podaci o zakupu, cena i trajanje zakupa)?
  - Da li je na sajtu objavljen dnevni ili nedeljni raspored aktivnosti gradonačelnika?
  - Da li postoji izveštaj o kontaktu sa lobistima?

Poređenje sa LTI 2020 i LTI 2019 - rast

Krajnji skor	Grad ili opština	LTI 2019	LTI 2020	LTI 2021	Napredak – broj poena 2021/2020	Procentat poboljšanja 2021/2020 (%)
9	Veliko Gradište	64	47	71	24	51.1%
13	Boljevac	40	40	64	24	60.0%
21	Požarevac	57	39	59	20	51.3%
8	Novi Sad	43	56	73	17	30.4%
77	Malo Crniće	38	28	45	17	60.7%
15	Bor	42	46	62	16	34.8%
134	Bela Crkva	21	18	33	15	83.3%

Poređenje sa LTI 2020 i LTI 2019

Grad ili opština	LTI 2019	LTI 2020	LTI 2021	Poboljšanje u poenima 2021/2020	Procentualno poboljšanje 2021/2020 (%)
Pantelej (Niš)*	23	39	23	-16	-41.0%
Golubac	33	53	38	-15	-28.3%
Gadžin Han	46	56	43	-13	-23.2%
Bujanovac	32	34	21	-13	-38.2%
Vrbas	40	54	44	-10	-18.5%

Poređenje sa LTI 2020

- Ukupno je 55 JLS ostvarilo lošiji rezultat, sedam je imalo isti a **85 bolji** (lošije nego kada se poredi 2020/2019 – **108 JLS je tada imalo bolji** rezultat, ali bolje nego poređenje 2019/2015 – kada je **63 JSL zabeležilo napredak**).
- Prostor za poboljšanja je ogroman, a održivost postignutog nivoa transparentnosti jedan je od glavnih izazova.
- Pisane procedure i nezavisan monitoring mogu pomoći u održavanju dobrih rezultata, i više od svega, u pojedinačnim naporima zainteresovanih državnih službenika i donosilaca odluka

Sistemske probleme i mogućnosti

- Veliki broj sajtova lokalnih samouprava ima formalni okvir za podizanje transparentnosti na viši nivo (odgovarajući segmenti), ali ne objavljuju ili ne ažuriraju sadržaj tih segmenata. Baneri sa naslovnih stranica često korisnike usmeravaju ka zastarelim ili nevažećim informacijama.
- Pomoglo bi promovisanje dobrih praksi ili dobrih modela u nekim oblastima (kao što su 'javna preduzeća', 'javne nabavke' ili 'budžet') u celoj zemlji ili u opštinama uključenim u određene projekte.
- Posebni portali ili stranice na sajtovima za javne nabavke, budžet, urbanizam i administrativne usluge, mogli bi poslužiti kao primer dobre prakse

Preporuke za veću transparentnost

- Održivost transparentnosti pojavljuje se kao jedan od glavnih problema.
- Više napora uložiti u održavanje dostignutog nivoa transparentnosti uspostavljanjem procedura propisanih zakonima.
- Primena lokalnih antikorupcijskih planova i omogućavanje nezavisnog monitoringa
- Poboljšati upotrebu sajtova i budžetskih portala u cilju informisanja i angažovanja građana
- Sistematizovati najvažnije informacije na sajtovima (o budžetu, odlukama skupštine opštine, saveta, informacijama o javnim preduzećima, javnim nabavkama, javnim pozivima itd.)
- E-registre za administrativne procedure uvesti u sve gradove i opštine
- JLS bi trebalo da učine javnim podatke o nepokretnostima u svom vlasništvu